

Tá Heðin Brú fylti 85 var stórt hátíðarhald í Norðurlandahúsinum. M.a. vóru gjóðar fleiri yrkingar til Heðin Brú henda dagin. Vit endurprenat nakrar teirra.

Mál títt

*Mál títt sum smálambið
stökkið og frígjört
og spælið við renningarlopi
meðan tað gramliga sýgur
móður sína.*

*Snøgt og sterkt
og sum høgt úr blágrýti
og sett við tirnum.
Stælt og bitandi hvast
sum hitt dongda stál
fall tað í oyrað.*

*Trivaligur
tín vælvelti bœur
vakstartungur.
Og við vøkrum blómum
og sjáldsomum anga.
Og fræið nælir
í moldum.*

Heðin Klein

Grøn tún

*Grøn livandi tún
tuflutitan
lítil áarløkur
lívsins stóri fossur.
Undir kollí
vínarlig vitug eygu
sterkar tenn millum læandi varrar
dvínandi fjallaskuggi
og millum smáar gentufingrar
vársins fyrsti summardái.*

Marianna Debes Dahl

Teigar

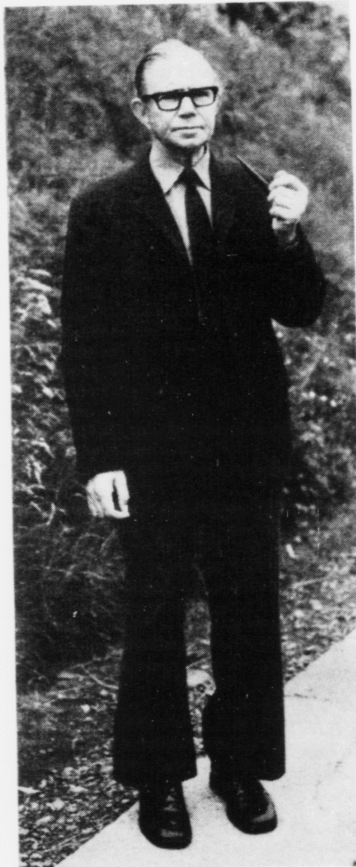
*Gjøgnum skursl upp um skørð
maður eina millum bygða
at sýna veltur
at mana gróður úr gaddi
at tala um nýggjar dagar
og síðani saman at læa seg
inn í gamlar nætur*

*Upp í tínar skorar av orðum
gjøgnum tínar áir av søgn
her liggur landið velt
títt teigalendi í grønari skrift.*

Gunnar Hoydal

Til minnis um

Viðhvørt tosa vit um nakað, sum vit kalla hitt gamla norrøna frásøgukynstrið. Vit hugsa tá um hetta at duga at siga eina søgu, taka hana úr egnum barmi og bera hana fram, feska, uttan at faftra á. Ikki øll skald eiga hesa gávuna, tí skaldskapur kann eisini vera tað at seta saman úr ymsum tilfari, eitt mynstur ella ein mosaikk, umhugsað og fyrirreikað. Men Hans Jacob Jacobsen — ella Heðin Brú, sum hansara skaldanavn var — átti hesa gávuna. At duga at fortelja eina søgu frá byrjan til enda, so at lesari ella áhoyrari sat sum undir lestri. »Meðan eg biðaði, tók eg blýant og pappír og skrivaði eina søgu«. Soleiðis hevur hann onkuntið tik-ið til, og soleiðis mundi hann mangan gera, tá hann ferðaðist um bygdirnar sum landbúnaðarráðgevari, og ein løta var. Við hesum er ikki sagt, at hann ikki gjørdi sær ómak. Tvørturímóti, søgurnar vóru snøggaðar og skrivaðar umaftur og umaftur, onkuntið upp í sjey ferðir.

Ein hugflogsins eldur tykist at hava brimað í honum líka frá barnaárunum. Sjómir hava elt hann, troðkað á og viljað sloppið út.

Eitt er at hava hugflog. Eitt annað er at sleppa at geva sínum hugflog mál og ein útveg. Tað er væl hugsandi, at mangur føroyingur — maður sum kvinna — er farin í grøvina við sínum gávum, bara kendur sum serlingur ella ørvitisknokkur. Fyri Heðin Brú var tað avgerandi, at hann í sínum uppvækstri livdi á markinum millum 18. og 20. aldar hugsunarhátt, millum tað ófrælsið, sum var felt inn í bóndasamfelagið og tað frælsið, sum kom við liberalismuni. Týðligari enn mangur annar hevur hann skilt og lýst lopið úr miðeldini inn í nútíðina. Hvussu føroyingar í bóndasamfelagnum — tann stóra fjeldin — vóru leinkjaðir at gørdunum, sum húskallar ella arbeiðskonur. Hvussu øll portur knappliga vóru latin upp, tá trælalóg-in var avtikin í 1846 og einahandilin í 1856, so at tað kom at standa hvørjari kvinnu og hvørjum manni í boði at ognar sær heimin, fara undir handil, fiskiskap ella fara út at ognar sær lærdóm. Toganin millum miðeld og nútíð var drúgv, helt á inn í 20. öld, og tvidrátturin í barnaárunum hjá Heðini Brú var sum ein spegilsmynd av tvidráttinum í samfelagnum, millum feudalismu og liberalismu. Hans Jacob hevði tíðliga sett sær fyrir at fara til skips at vinna pengar og so fara burtur at lesa og læra. Foreldrinu skiltu hann ikki og vóru trek at sleppa honum avstað. Í síni neyð fór hann tá til gongu til Sands at biðja ein skyldmann hjálpa sær. Brotið, har Heðin Brú greiðir frá, hvussu hesin skyldmaðurin kemur við honum eystur aftur til Skálavíkar at tala hansara sak fyrir foreldrunum, er eitt hitt mest hugtakandi í endurminningum hansara. Lesarin hómar, at á hesum krossvegi var gjørt av, um Føroyar skuldu fáa eitt stórt skald ella ikki.

Hans Jacob fór til skips. Hann vann pening, fór á háskúla, fór burtur at læra. Hann fór eisini at skriva. Fyrsta bókin hjá honum var Lognbrá. Seinni komu Fastatøkur, Feðgar á ferð, Fjallaskuggin, Flókatroll. Tað, sum føroyingar mest heftu seg við við hesum fyrstu bókum hansara, var málburðurin. Málið hjá hesum unga skálvíkinginum var ikki — sum hjá so mongum føroyingi tá — darvað av nýbyrjanar himpri og royndum. Tað tóktist ikki at hefta fyrir hjá honum at finna pløgg, skorin úr góðum føroyskum máli, at lata sínar myndir, tankar og kenslur í. Onkursvegna var tað, sum hann — við hondini fastari um róðurarmin — stýrði beint ímillum tey bæði skrimslini Schyllu og Charybdis, har ið annað umboðið danskt árin og brongl og hitt eitt aftursvar, sum — tí tað var í so dygt — kom at skrykkja góðar vøkstir í føroyskum máli upp við rót. Málið hjá Heðini Brú var grønt og mjúkt og vallað sum landslagið á Sand-